بسمه تعالی

سوالات امتحان پایانی درس :فنون ۱۲	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸/۳۰	تعداد صفحه: ۳ پاسخنامه دارد
نام و نام خانوادگی :	پایهٔ دوازدهم دورهٔ دوم متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۴۰۲/۱۰/۵	
دانش آموزان دبیرستان نمونهٔ فرهنگ شهرستان بابل در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۲		اداره آموزش و پرورش شهرستان بابل	

ردیف	پرسشنامه	بارم
	الف) سبک شناسی و تاریخ ادبیات 4 (نمره)	
۱	جای خالی را با واژهٔ مناسب پر کنید. الف) شاعران دورهٔ بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی حاکم بر ادبیات سبک خراسانی و ..... را دنبال کردند. ب ..... بارزترین شاخصهٔ زبان شعر عصر بیداری است.	/۵
۲	یکی از گزینه های داخل کمانک را انتخاب کنید. الف) پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص ترین شاعر این دوره (صبای کاشانی – نشاط اصفهانی) است. ب) معروف ترین نویسندگان بازگشت ادبی که تکلّف را در نثر از بین برد (. علی اکبر دهخدا – قائم مقام فراهانی)	/۵
۳	با توجّه به عدم نوآوری در شعر دورهٔ بازگشت امّا از جهتی کار آنها دارای اهمیّت بوده است ، آن را بنویسید.	/۵
۴	کدام جمله درست و کدام نادرست است؟ الف) دایرهٔ واژگان شعر در عصر بیداری با توجّه به ارتباط با اروپا و ظهور علوم و فنون جدید گسترش یافت. ب) شاعران عصر بیداری که با زبان مردم عادی شعر می گفتند به آرایه های بدیعی و سنّت های ادبی بیشتر پایبند بودند.	/۵
۵	نویسندگان گروه « الف » را در گروه «ب » بیابید (.یک گزینه در « ب» اضافی است.)	۱

الف		ب
۱. سبک شناسی	( )	الف) ناظم السلام کرمانی
۲. نمایش نامهٔ سه تابلوی مریم	( )	ب) محمد باقر خسروی
۳. تاریخ بیداری ایرانیان	( )	ج) ملک الشّعرای بهار
۴. امثال و حِکَم	( )	د) میرزادهٔ عشقی
		ه) علامه دهخدا

۶	عوامل موثّر در ایجاد نهضت بازگشت ادبی را در یک مورد بنویسید.	/۵
۷	یک علّت کم توجّهی به کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دورهٔ بیداری را بنویسید.	/۵
۸	**ب) موسیقی شعر 6 (نمره)** کدام جمله درست و کدام نادرست است؟ الف) وزن مصراع « درد عشقی کشیده ام که مپرس » ، « فاعلاتن فاعلاتن فاعلن » است. ب) وزن مصراع « محمّد کآفرینش هست خاکش » ، « مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل » است.	/۵
۹	گزینه های داخل کمانک را انتخاب کنید. الف) مصراع « از کردهٔخویشتن پشیمانم » وزن (ناهمسان – همسان) دارد. ب) مصراع « نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری » وزن (ناهمسان – همسان) دارد.	/۵
۱۰	با توجه به بیت « آب زنید راه را هین که نگار می رسد / مژده دهید باغ را بوی بهار می رسد » به سؤالات آن پاسخ دهید. الف) پایه های آوایی مصراع اوّل را مشخّص کنید. ب) وزن بیت چیست؟ ج) چند هجای کشیده در مصراع دوّم وجود دارد؟	۱/۵

www.iranoon.ir

۱۱	بیت «سوم» با کدام بیت هم وزن است؟ ۱) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست ۲) ماه فرو ماند از جمال محمّد / سرو نباشد به اعتدال محمّد ۳) چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست / سخن شناس نه ای جان من ، خطا این جاست ۴) بیا به خانهٔ آلاله ها سری بزنیم / ز داغ با دل خود حرف دیگری بزنیم	/۲۵
۱۲	بیت زیر را پس از تعیین پایه های آوایی به دو صورت برش بزنید و دو وزن از آن به دست آورید . ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست	۱
۱۳	مصراع اوّل بیت را در جدول زیر کامل کنید. کشتی شکستگانیم ای باد شرطه بر خیز / باشد که باز بینیم دیدار آشنا را هجاها | نشانه های هجایی | پایه های اوایی | وزن	۱
۱۴	در مصراع « همه کارم زخود کامی به بدنامی کشید آخر » دو اختیارات « زبانی » بیابید.	/۵
۱۵	تقطیع مثال هایی که در داخل کمانک آمده است ، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ الف) (آهوی دشت) (ب) (تو گفتی) (- u - - u -) (- - -)	/۵
۱۶	کدام مصراع نمی تواند از نظر وزن ، مصراع دومِ « تفرّج کنان در هوا و هوس » باشد؟ الف) زملکت پراکندگی دور باد ب) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را ج) همه برگ بودن همی ساختی د) فرو رفت و بر رفت روز نبرد	/۲۵
۱۷	**ج) زیبایی شناسی 6 (نمره)** کدام آرایه در « شعر از تهی سرشار / جویبار لحظه ها جاری است » وجود دارد ؟ الف) متناقض نما ب) لف و نشر ج) تلمیح د) تضمین	/۵
۱۸	در بیت « مه روشن میان اختران پنهان نمی ماند / میان شاخه های گل مشو پنهان که پیدایی » الف) « مه » با کدام واژه آرایهٔ مراعات نظیر دارد؟ ب) آرایهٔ تضاد را در بیت بیابید.	/۷۵
۱۹	با توجه به بیت ها ، یکی از گزینه های داخل کمانک را انتخاب کنید. الف) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم « کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی » (تلمیح – تضمین) ب) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت متحیّرم چه نامم شه ملک لا فتی را (تضمین - تلمیح)	/۵
۲۰	« در بیت زیر بین کدام واژه ها «آرایه های مراعات نظیر» ایجاد شده است؟ (فقط دو واژه مشخص کنید) دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار گوشهٔ تاج سلطنت می شکند گدای تو	/۵
۲۱	در کدام بیت زیر تلمیح وجود دارد ، بیابید و مختصر توضیح دهید. الف) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا ب) هر چه رفت از عمر یاد آن به نیکی می کنند چهرهٔ امروز در آیینهٔ فردا خوش است	/۵

www-kanoon-ir

۲۲	در بیت « فرو رفت و بر رفت روز نبرد / به ماهی نم خون و بر ماه گَرد » لف ۲ و نشر ۱ را بیابید . الف) لف ۲ ..... ب) نشر ۱	/۵.
۲۳	واژه های « آب و آتش » در کدام بیت نمی تواند آرایهٔ تناقض (متناقض نما) ایجاد کند ؟ چرا ؟ الف) اینکه گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع ب) آب آتش فروز عشق آمد آتش آب سوز عشق آمد	/۵.
۲۴	با توجه به بیت « روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می ریزد آن زر می زند » به پرسش ها پاسخ دهید. الف) اگر « چشم » لف باشد ، نشر آن کدام است؟ ب) لف و نشر به کار رفته در بیت « مشوش » است یا « مرتب »؟	/۵.
۲۵	گزینه های مربوط به الف را در بخش ب بیابید و در داخل کادر بنویسید. ۱) فلک درخاک می غلتید از شرم سر افرازی / اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را ( ) الف) لف و نشر ۲) در نیابد حال پخته هیچ خام / پس سخن کوتاه باید والسّلام ( ) ب) تلمیح ۳) مکن گریه بر گور مقتول دوست / « قل الحمد الله » که مقبول اوست ( ) ج) متناقض نما ۴) مَنعم مکن از دیدن قدّ و رخ و چشمش / من انس به سرو و گل و بادام گرفته ام ( ) د) تضمین ۵) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید / زین چرخ دل سیه دم آبی ندید کس ( ) ه) تضاد	۱/۲۵
۲۶	واژه «درد» با کدام واژه در بیت زیر مراعات نظیر می سازد؟ « شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید مگر مساحت رنج مرا حساب کنید »	/۵.
۲۷	**د) نقد و تحلیل نظم و نثر 4 (نمره)** متن زیر از کتاب « چَرند و پَرَند » یک ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را در آن بیابید. « باری چه دردسر بدهم ؟ آن قدر گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت . حالا می بینید آن روی کار بالاست ،. دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته »	/۵.
۲۸	بیت زیر را که از فرخی ، شاعر دورهٔ بیداریست ، از نظر فکری تحلیل کنید. آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی	/۵.
۲۹	دو آرایهٔ در شعر زیر بیابید. غُلغُلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم گشت از برق تو ظاهر ، نور ایمان ای قلم مشکلات خلق گردد از تو آسان ، ای قلم	۱
۳۰	شعر زیر از اشعار ملک الشعرا بهار انتخاب شده است ، به پرسش های مربوط به آن پاسخ دهید. ای دیو سپید پای در بند ای گنبد گیتی ای دماوند از سیم به سر یکی کُله خُود ز آن به میان یکی کمربند برکش زسر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند	
	۱) دو ویژگی زبانی را در شعر بالا بنویسید.	/۵.
	۲) در شعر بهار کدام یک از درون مایه های شعر عصر بیداری وجود دارد؟	/۲۵.
	۳) یک نمونه تلمیح را در شعر توضیح دهید .	/۵.
	۴) از نظر ویژگی های زبانی « بهار » جزء کدام دسته از شاعران عصر بیداری است؟	/۲۵.
	۵) وزن بیت بالا چیست؟	/۵.
	شاد و مانا باشید	۲۰

www-kanoon.ir

بسمه تعالی

راهنمـــــــای تصحـــیـــــح	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸/۳۰	تعداد صفحه: ۲
درس : فنـــون ۱۲	پایهٔ دوازدهم دورهٔ دوم متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۴۰۲/۱۰/۵	
دانش آموزان دبیرستان نمونهٔ فرهنگ شهرستان بابل در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۲		اداره آموزش و پرورش شهرستان بابل	

ردیف	راهنمـــــای تصحـــیـــــح « همکاران گرامی ، نظر شما صائب است و جسارت بنده را در تنظیم این راهنما به دیدهٔ عفو بنگرید. »	بارم
۱	**الف) سبک شناسی و تاریخ ادبیات 4 (نمره)** جای خالی را با واژهٔ مناسب پر کنید. الف) .....عراقی..... ب) ...سادگی و روانی	/۵
۲	یکی از گزینه های داخل کمانک را انتخاب کنید. الف) ....صبای کاشانی..... ب) ...قائم مقام فراهانی.....	/۵
۳	(توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.)	/۵
۴	الف) ...درست .... ب) ....نادرست	/۵
۵	نویسندگان گروه « الف » را در گروه «ب » بیابید (.یک گزینه در « ب» اضافی است.) الف ب ۱. (ج ملک الشّعرای بهار) ۲. (د میرزادهٔ عشقی) ۳. (الف ناظم السلام کرمانی) ۴. (ه علامه دهخدا)	۱
۶	(تاراج کتابخانه اصفهان ، توجه به ادبیات در دربار قاجار ، تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه)	/۵
۷	(اغلب شاعران به محتوا توجه داشتند ، برخی شاعران تسلط کافی به ادبیات کهن نداشتند ، برای آگاه سازی مردم ناگزیر بودند به شتاب شعر بسرایند .)	/۵
۸	**ب) موسیقی شعر 6 (نمره)** الف) ..... درست..... ب) ..... نادرست.....	/۵
۹	الف) وزن (ناهمسان) دارد. ب) وزن (همسان) دارد.	/۵
۱۰	الف) پایه های آوایی مصراع اوّل را مشخّص کنید. (آ ب ز نی / د را ه را / هین که نگا / ر می ر سد) ب) وزن بیت چیست؟ (مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن) ج) چند هجای کشیده در مصراع دوّم وجود دارد؟ (۳ « هید ، باغ ، هار »)	۱/۵
۱۱	بیت «سوم» با کدام بیت هم وزن است؟ (چهار)	/۲۵
۱۲	وزن (مفعول مفاعلن مفاعی) وزن (مستفعل فاعلات فع لن)	۱
۱۳	مصراع اوّل بیت را در جدول زیر کامل کنید. هجاها: کش / تی / ش/ کس/ ت/ گا / نی / می / با / د / شر/ ط/ بر / خیز نشانه های هجایی: - - U - U - - - - U - U - - U - = پایه های اوایی: کشتی شکس تکانی می با د شر ت بر خیز دو وزنی است کشتی ش کس ت گا نی می با د شر ط بر خیز وزن: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن دو وزنی است مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن	۱
۱۴	اختیار زبانی ۱ (بلند شدن هجای کوتاه در هجای دوم مصراع اول ، اختیار زبانی۲ (حذف همزه در کشیدآخر - کشیداخر)	/۵

www.kanoon.ir

۱۵	تقطیع مثال هایی که در داخل کمانک آمده است ، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ الف) (کوتاه شدن هجای دوم – بلند شدن هجای سوم) ب) (بلند شدن هجای اول)	/۵
۱۶	(ب)	/۲۵
۱۷	**ج) زیبایی شناسی 6 (نمره)** (الف)	/۵
۱۸	الف) (اختران) ب) (پیدا و پنهان)	/۷۵
۱۹	با توجه به بیت ها ، یکی از گزینه های داخل کمانک را انتخاب کنید. الف) (تضمین) ب) (تلمیح)	/۵
۲۰	(فقر - گدا یا دولت و سلطنت یا تاج و افتخار)	/۵
۲۱	(الف در مصراع اول به سرد شدن آتش برای حضرت ابراهیم اشاره دارد و در مصراع دوم به باز شدن دریا برای حضرت موسی)	/۵
۲۲	الف) لف ۲ .. بررفت..... ب) نشر ۱ .....نم خون.....	/۵
۲۳	(در بیت اول – جون دو مفهوم جداگانه هستند .)	/۵
۲۴	الف) (گهر) ب) (نامرتب)	/۵
۲۵	گزینه های مربوط به الف را در بخش ب بیابید و در داخل کادر بنویسید. ۱) (ج یا متناقض نما) ۲) (ه یا تضاد) ۳) (د یا تضمین) ۴) (الف یا لف و نشر) ۵) (ب یا تلمیح)	۱/۲۵
۲۶	(رنج یا عذاب)	/۵
۲۷	**د) نقد و تحلیل نظم و نثر 4 (نمره)** (ساده و عامیانه - زبان کوچه و بازار)	/۵
۲۸	(دیدگاه شاعر را نسبت به وطن و آزادی کشور بیان می کند که باید برای آزادی وطن از جان گذشت.)	/۵
۲۹	آرایه (قلم : استعاره و تشخیص) آرایه (نور ایمان : تشبیه) تضاد هم دارد : مشکلات آسان تکرار : تو و ...	۱
۳۰	۱) (به کار گیری واژه های کهن : سپید و معجر ، برخورداری از صلابت زبان شعر گذشته ، سادگی و روانی) ۲) (مبارزه با استبداد و ظلم و ستم) ۳) (ماجرای دیو سپید و به بند کشیدن و کشتن آن توسط رستم در کوه مازندران) ۴) (گروه سنّت گرا) ۵) (دو وزنی است مفعول مفاعلن مفاعی یا مستفعل فاعلات فع لن)	/۵ /۲۵ /۵ /۲۵ /۵
	شاد و مانا باشید	۲۰